

na tega ali onega okr. šol. nadzornika, da dobi izpraznjeno učno mesto. Eden želi v mesto, drugi v vas itd.

Ali koliko je takih, ki jim je omogočeno delovati tako, kakor si želi pravi učitelj?

Dekret v roko, pa hajdi pogledat v ono vas, kjer naj se prične delo! Gospod predsednik razkaže šolsko poslopje, malo učilnico, zatohlo stanovanje itd. Prvi mrzli curek na razgreti idealizem. Ali mnogo jih je, ki se jim ideji še slabše. Šolskega poslopja niti ni. Učilnica je v zasebni hiši v vasi, kjer ima domača živina časih boljše stanovanje nego učitelj ali učiteljica.

Želja, da bi to ali ono popravili, zadene na hud odpor, zakaj denarja je škoda, in gospod predsednik ne dovolijo tega.

Pouk se prične. V malo učilnico pride dvakrat preveč otrok, Z naporom vzdržuje disciplino. Učil ni. Krajni šolski svet, oziroma gospod predsednik so mnenja, da take šare ni treba.

Nastopijo zimski meseci. Samski učitelji neugodnosti zime ne občutijo toliko kakor oženjeni z družino. Na vseh naših šolah so stanovanja večinoma urejena tako, da obstoje iz ene prav velike sobe, v katero bi moral nakupiti vso Naglasovo zalogo pohištva; druga soba pa je tako majhna, da se jedva obračaš v njej. Pozimi skoro ni mogoče oskrbeti kurjave za veliko sobo, torej stlačijo vso družino v malo.

Kje naj opravljamo pisarniška dela? Prva skrb po pouku mora biti, da se učilnica dovolj prezračijo in osnaži. Ali naj pozimi na večer še enkrat kurimo, da bomo morali pisati? Na mrazu pa tudi ne bo nihče tega delal. Zaradi raznih takih okolnosti izgineva idealizem, saj imamo priložnost, da se čestokrat uverimo, kako morejo drugi stanoviti, ki se za svoj poklic niso toliko pripravljali kakor učiteljstvo — živeti v človeka dostojnem stanovanju.

Če pa si učitelj išče v raznih takih okolnostih zaslombe pri šolskih oblastih pa se mu končno pripeti, da ga iz službenih ozirov premeste z dežja pod kap.

In če se učitelj v boju za svoj obstanek in ugled opre na šolske zakone, takrat pa reče gospod okrajni šolski nadzornik, da je zakon samo na papirju, ter da učitelju ukor!

Tako se je zgodilo meni in še marsikateremu tovarišu.

Umevamo težnje učiteljstva, posebno mlajšega, ki si hoče z izstopom iz učiteljske službe priboriti stopnjo v človeški družbi, ki mu gre po vsej pravici kot kulturnemu delavcu v državi. Gotovo pa je, da obstoje izvan materialnega položaja še druge uvaževanja vredne okolščine, ki učiteljstvu podirajo veselje do dela. Te so osobito: slaba šolska poslopja z neprimernim vlažnim stanovanjem, prenapolnjene učilnice, pre-slaba podlaga za nadaljnji potrebni razvoj posameznih šol zaradi pomanjkanja učil itd.

K temu pridejo še dejstva, da so šolske oblasti, oziroma njih organi zastopali mnenje, da je šolski zakon le na papirju, in so v svojih odlokih celo citirali zakonite določbe, ki jih sploh ni.

Vsi merodajni činitelji naj skrbijo za čim hitrejšo odpravo teh nedostatkov, da ne bo treba prekmalu nekaterih šol zaradi pomanjkanja učilnih oseb sploh zatvoriti.

Naš ideal je državna ljudska šola, ker le država more dati šolstvu in sploh posameznim šolam za razvoj potrebne podlage.

Vsi merodajni činitelji naj delujejo na to, da se ljudsko šolstvo uredi kot enotno državno šolstvo.

Josip Gorišek.

In še Potokar!

Neznatna vas je kočevska Draga in vendar je polnila svoječasno predele slovenskih in še več nemških časopisov. Celó v rajhu je poznana, saj so slovenski renegati in nestrpni Kočevarji izlivali svojo srd nad Slovenci celo v Berliner Zeitungl. Südmarka in nemško šolsko društvo sta pošiljala velike skladanice nemških knjig v Drago, kjer so polnile umazane bajte zagrizenih renegatov. Še danes vidijo lahko že umazane knjige, ki pa še niso razrezane in prečitane. Kdo naj bi jih vendar čital? Samo dve nemški rodovini sta v vasi — Wiederwohl in Glaz, a še te znata popolnoma slovenski. Pač pa je notri več renegatov: Bartolov, Veselov, Knavsov, Žagarjev itd. Ti zaslepljeni nemčurji so imeli v okrajnem glavarstvu v Kočevju, v orožništvu, v südmarki in šulfereinu najizdatnejšo pomoč. Ubogi Slovenci v Dragi! Niti govo-

riti si niso upali. Zaničevanje, denunciacije, obrekovanje, zatiranje se je vrstilo drugo za drugim. Le vprašajte še živečega Pavla Turka, ki je županoval v Dragi, kako ovaab je bilo cez njega! 17krat ga je sodišče preganjalo, nebrojokrat glavarstvo. Niso mu mogli do živega, ostal je čist kot solnce. In župnik, pokojni gospod Kadunc? V žlici vode bi ga bili najrajši vtopili, ker ni hotel slovenskim renegatom nemški pridigovati in v soli je učil krščanski nauk slovenski. Skof Missia se je bil kolkor toliko vdal nemškemu pritisku in sam svetoval g. Kaduncu, naj kompetira drugam.

In usoda je hotela, da je v to razpaljeno mesto prišel mlad, idealen slovenski učitelj Potokar, ki tudi sedaj polni predele slovenskih listov, kakor nekaj Draga. Korekten učitelj lahko v svojem delokrogu stori veliko dobrega in tudi veliko doseže. Potokar je bil na svojem mestu tako, kakor malokateri. Priden kakor cebea, vesten in natancen v šoli. Uspehe je imel pri težavnem pouku (nemški oddelek in slovenski oddelek) vedno jako lepe. Vsi nadzorniki so hvalili tega vzornega učitelja. Poudarjamo: vsi nadzorniki, tudi nemški! S svojim neumornim delom je privabil zavedene otroke iz nemškega v slovenski oddelek. Odpiral je posili Nemcem oči, in marsikateri oče mu je še danes hvaležen, da je šolal svojega otroka v slovenskem oddelku, v katerem je bil vedno več slovenskih otrok. Nemški oddelek se je začel krciti. Iz tega odseva venk vpije, ki ga je imel Potokar na starše. Sistematično je reseval slovenske otroke potujčevanja. To razmerje so seveda nitro ovovali v Kočevju. Ni jim bilo vse, da uziva Potokar spoštovanje ljudstva. »Vso Drago nam bo poslovenil!« tako so tarnali tam ob Rinzi. Pa so začeli z denunciacijami. Potokarju niso mogli blizo; vse njegovo delovanje je bilo umerjeno, pravilno.

Kakor v šoli, tako je bil na mestu izven nje. Potokar je bil pravi kulturni delavec. Videl si ga v vseh društvihi slovenskih, sedel je v občinskem odboru, vadal petje, gojil godbo, prirejal sestanke staršev, vabil je sosedne Hrvate iz Cebra in Potočane v Drago, da je krepil slovensko zavest. Med Slovenci ni bilo razpora. Vsi so bili eno. Zavedali so se voditelji svoje misije. Reševali so Slovence. Bratomorne politike niso gojili, saj so imeli važnejšo nalogo in važnejše zvanje. In duša teh dobrih Slovencev je bil Potokar, ki je bil vzor človeka in velika, blaga duša. Lep je bil sad njegovega truda. Zal, da je odšel prehitro. Zapustil je nebroj lepih spominov. Radi smo prihajali v Drago — v središče zavednega slovenskega življenja.

Sedaj nam je v Drago pot zaprta. V razvalinah je kulturni Potokarjev dom. V slovenskem oddelku je baje sedaj samo še 18 otrok, in čujte in strmite, v Dragi se šopiri po zaslugi bivšega c. kr. dež. šolskega sveta in po zaslugi voditelja prejšnje S. L. S. dr. Susteršiča zasebna šulfereinska šola. Zjokal bi se človek nad to gnušobno. Občinski odbor je v nemčurških rokah, in vse Potokarjevo slovensko delo je porušeno. In tega preizkušnega moža sedaj preganjajo? Mi pa, ki znamo ceniti njegovo delo, kličemo: Klobuk dol pred Potokarjem! Zasedovali bomo njegovo preganjanje in potem bomo govorili jasno in glasno o Susteršičjancih!...

Potočan.

Nemščina kot drugi jezik na ljudskih in meščanskih šolah ter slovenščina kot obligatni predmet na manjšinskih šolah.

Višji šolski svet z dne 20. t. m., štev. 660, sporoča vsem javnim in zasebnim učiteljskim, vsem mestnim in okrajnim šolskim svetom v območju Narodne vlade SHS v Ljubljani:

Na podlagi ukaza poverjeništvu Narodne vlade SHS za uk in bogočastje v Ljubljani z dne 20. novembra 1918, št. 8608, odreja višji šolski svet glede nemščine kot drugega jezika na ljudskih in meščanskih šolah ter glede slovenščine kot obligatnega predmeta za prehodno dobo sledeče:

Nemščina se kot obvezen predmet iz vseh ljudskih in meščanskih šol v vsem območju Narodne vlade SHS v Ljubljani takoj odpravi. Dovolji se kot obvezen predmet na štirikazrednih in večrazrednih ljudskih ter na meščanskih šolah, in sicer v smislu izvršilnega predpisa k § 12. dok. šol. in u. r., če to želijo starši in se za tak pouk oglasi v razredu vsaj 15 otrok. Ako se oglasi v kakem razredu manj kot 15 otrok, je le-ta priklopiti bližnjemu nižjemu ali višjemu razredu. Pouk se vrši od 3. šolskega leta dalje po

3 ure na teden v vsakem razredu po drugem obligatnem šolskem pouku in šteje k dolžnostnemu pensumu pristojnega razrednika. Ako se z urami neobveznega nemškega pouka prekorači obvezna učna dožnost učiteljeva, se nadure postavno nagradé.

V obmejnih krajih bivše Koroške in Spodnje Stajerske se vrši ta pouk na isti način tudi na vseh nižje organiziranih šolah.

Namesto nemščine, ki odpade kot obligatni predmet, dobe:

a) na štirikazrednicah v III. razredu: slovenski učni jezik s posebnim ozirom na spisovni pouk po 4 ure — računstvo po 2 uri in realije po 2 uri več na teden; v IV. razredu: slovenski učni jezik po 3 ure — računstvo po 2 uri in realije po 2 uri več na teden.

b) na petrazrednicah in osemrazrednicah v III. razredu: slovenski učni jezik po 3 ure — računstvo po 2 uri in realije po 2 uri več na teden. V ostalih razredih: slovenščina po 3 ure — računstvo po 1 uro in realije 1 uro več na teden.

c) na šestrazrednicah in sedemrazrednicah v III. in IV. razredu: slovenščina po 3 ure — računstvo po 2 uri in realije po 2 uri več na teden. V ostalih razredih: slovenščina po 3 ure, računstvo po 1 uro in realije po 1 uro več na teden.

Eventualno se tako pridobljene ure za slovenščino lahko še zdaj deloma porabijo v to, da se večji otroci vsaj nekaj malega seznanijo s srbohrvaščino.

Glede slovenščine na manjšinskih šolah pa velja:

Slovenščina naj se poučuje na manjšinskih šolah kot obvezen predmet, in sicer:

a) na enorazrednicah, dvorazrednicah in trirazrednicah od tretjega šolskega leta dalje na račun učnega jezika in pomnoživši število jezikovnih ur za 2 na teden, po 7 tedenskih ur v vseh letnikih.

b) na štirikazrednih in večrazrednih šolah od tretjega razreda dalje v isti izmeri, v kateri se je doslej poučevalo nemščina kot obligatni predmet.

Ta odredba naj se začne takoj izvrševati. Učiteljske (mestni, okrajni šolski svet) naj obvesti o njej nemudoma vse podrejene krajne šolske svete in šolska vodstva.

Predsednik: Sušnik.

iz naše organizacije. Društvene vesti.

+ Ljubljansko učiteljsko društvo bo imelo v nedeljo, dne 16. februarja, ob 3. uri popoldne v Učiteljski tiskarni svoj redni letni občni zbor z običajnim vzporodom. K obilni udeležbi vabi odbor.

+ Pedagoško društvo v Krškem je zborovalo v nedeljo, dne 26. januarja, v Krškem. Navzlic temu, da je bilo zborovanje zaradi oddaljenosti namenjeno le za Savsko dolino, se je zbralo do petdeset tovarišev in tovarišic, med njimi tudi zastopniki mnogih šol s Stajerskega Posavja, kar nas je iskreno veselilo. Ganglovo predavanje o novem šolskem zakonu smo poslušali z vso paznostjo. Spoznali smo, da je bil osnutek izdelan od mož, ki pojmi, da živimo v novi državi in hočemo novega življenja brez spominov na nekdanje suženstvo. Koncem predavanja se je vnela živahna debata in je bila soglasno sprejeta resolucija, ki se izreka za nevtralizacijo šolstva, ker vidi učiteljstvo v njej edino možnost za prosto in narodu koristno delo v šoli in izven šole. Tovariš Gangl je žel za svoja izvajanja odkrito priznanje in pohvalo. Prišlo je predavanje tovariša Magerla o izboru snovi za zgodovinski pouk z ozirom na novo dobo naše osvoboditve. Tovariš Magerl je med nami znan kot strokovnjak, in kot takega se je pokazal tudi v svojih izvajanjih. Zato so ga zborovalci naprosili, naj kolkor moči hitro priobči svoj referat v »Popotniku«, da se bo vse slovensko učiteljstvo lahko ravnalo po lepih nasvetih. Med slučajnostmi omenimo nastopne točke: Tovariš predsednik je pozval učiteljstvo, naj deluje na to, da bo vsakdo organiziran v naši Zavezi. Pedagoško društvo ima že devetdeset članov, vendar je še mnogo dela, preden se izpolni naša najsrčnejša želja: da bodo eno, kakor je naš stan le eden. Dalje je opozoril na znamenit dopis tovariša Grudnika o naših krajnih šolskih svetih, ki so hvala Bogu v novih zakonskih načr-

tih odpravljeni. Ob tej priliki je opomnil tovariš Malnarčič na dejstvo, da se dobe po Dolenjskem člani krajnih šol. svetov, kateheti, župniki in drugi ljudje, ki javno in skrivno podirajo ugled Jugoslavije in naše dinastije Karagjorgjevičev. Omenimo le en slučaj izmed mnogih, ko je župnik javno izjavil, da ima kralj Peter krvave roke. Pozivljamo Zavezo, naj na pristojnem mestu doseže, da se neha na ta način podirati delo, ki ga opravlja učiteljstvo. Ker vemo, da Susterčijancev ne moremo izpreobrniti, hočemo, da se nam prepusti vsaj vzgoja mladine v duhu nove domovine in v ljubezni do domače dinastije. Tovariš predsednik je z ozirom na grozodejstva, ki jih opravljajo Italijani po okupiranih krajih, stavil resolucijo, ki izraža ogorčenje na takem ravnanju posebno z ozirom na slovenske šole, ki jih sovražno zapira in pušča mladino brez pouka ali pa ji vsiljuje ob enem s slaščicami italijanske abecednike. Resolucija je bila soglasno sprejeta. S pozivom, naj učiteljstvo vsepovsod stopi v vrste Sokolstva in prične z novim resnim delom, ki bo vredno resnih časov, je zaključil predsednik zborovanje. Pri sestanku v gostilnici pri Jermanu smo se nato ožji prijatelji po dolgem času zopet lahko pogovorili o tem in onem. Tovariš Humek je nazdravil tovarišu Ganglu kot prvobojevniku za našo stvar in se mu zahvalil za trud, ki ga je imel v dolgoletni borbi za naše pravice in naše plače, ki smo jih končno dosegli! Tovariš Gangl je poudarjal, da je le v skupnem delu in poštenosti, v pravici in resnici moč. V tem znamenju delaj učiteljstvo in doživelo bo lepših dni!

D. H.
+ Učiteljsko društvo za ptujski okraj je imelo občni zbor 9. januarja t. l. Udeležilo se ga je nad 70 članov. Takšne udeležbe ni bilo nikdar pred, še manj pa med vojno. Prišlo je vendar enkrat spoznanje! Upajmo vsaj, da je marsikateroga to privedlo v organizacijo.

Predsednik tovariš Gorup je pozdravil navzoče, med temi nove člane ter izrednega člana, ravnatelja ptujske gimnazije gospoda Vajdo. Z navdušenjem so bili pozdravljeni tovariši Rozband, Schalda in Jančič, ki so se pred kratkim vrnili iz vojnega ujetništva. Tovariš Rozband se je kot prostovoljec nahajal v srbski armadi.

Ravnatelj Vajda je izjavil, da je prišel kot narodni šolnik v naš krog, ki mu je na srečo le pouk in vzgoja našega ljudstva. Priporočal je, naj se tovariši brigajo tudi za šoli odrasle otroke; ustanavljajo naj se bralna, pevka in druga društva. Skrbi naj se pa že v ljudski šoli za učiteljski naraščaj. Obenem opozarja na društvo državnih uslužbencev, ki se je ustanovilo v Ptujju in h kateremu naj bi pristopilo tudi učiteljsko društvo. Določil se je tovariš Šerona za zastopnika na seji imenovanega društva, ki se je vršila istega dne ob 6. uri zvečer. O seji bo poročal na prihodnjem zborovanju.

Nato je obširno poročal tovariš Mirko Lešnik o pridobivanju novih članov, o najprimernejšem načinu plačevanja udnine in morebitnih izrednih prispevkov. Stavil je sledeče predloge, ki so bili po daljši debati sprejeti:

- 1.) Vsaka učiteljica in vsak učitelj v okraju bodi član organizacije.
- 2.) Udina naj se pobira po skupinah šol po tovariših, ki so za to določeni.
- 3.) Na zborovanjih naj se ne pobirajo nikakšni prispevki.
- 4.) Vsak član naj plača za vsako zamujeno zborovanje v prid društveni blagajnici po 2 kroni.
- 5.) Po skupinah šol naj se pobirajo tudi izredni društveni prispevki.

Na ta način se bo lahko izpopolnila društvena knjižnica tudi s hrvatskimi in srbskimi spisi. Skupine šol z nabiratelji so se določile sledeče:

- 1.) Tovariš Kerbler: Cirkovci, Sv. Lovrenc na Dravskem polju, Ptujška gora, Majšperk, Naraplje, Sv. Duh v Hal. in Stoperce.
 - 2.) Tovariš Mirko Lešnik: Sv. Janž, Hajdina, Breg, Nova cerkev, Sv. Vid, Leskovec in Sela.
 - 3.) Tovariš Ramšak: Ptuj mesto, Ptuj okolica, Vurberg, Sv. Bofank, Sv. Urban in Sv. Marko.
 - 4.) Tovariš Gorup: Sv. Andraž v Slov. gor., Polensak, Sv. Lovrenc v Slov. gor. in Dornova.
 - 5.) Tovariš Ivan Čeh: Sv. Marjeta, Zavrč in Sv. Barbara v Halozah.
- Vršile so se nato volitve novega odbora za tekoče leto s sledečim izidom: Tovariš Gorup — predsednik, tovariš Šerona — predsednikov namestnik, tovariš Ivan Čeh — tajnik, tovarišica Milčinska — tajnica, tovariš Kajnih — knjižničar, tovarišica Luknarjeva — blagajničarka, tovariš Schalda — pevovodja, to-

variš Klemenčič Ivan — odbornik, tovariš Kožuh Mirko — odbornik.

Blagajniško poročilo izkazuje v preteklem letu 2073:05 K dohodkov in 1487:23 K stroškov, torej znaša prebitok 585:82 K. Blagajničarki tov. Luknarjevi se izreka za njeno vestno vodstvo priznanje.

H koncu so bili sprejeti sledeči predlogi:

1.) Tovariš Klemenčič: Učiteljsko društvo naj predlaga okrajnemu šolskemu svetu, da se krajni šolski sveti popolnoma odpravijo. Njihove posle naj prevzame šolsko vodstvo.

2.) Isti tovariš: Ker bi bil nerazdeljen pouk mogoče pripravnejši, zato naj isti tovariši, ki imajo takšen pouk že uveden, na prihodnjem zborovanju o tem poročajo.

3.) Isti tovariš: Okrajnemu šolskemu svetu je predlagati, naj določuje šolske kazni učiteljstvo posameznih šol.

4.) Tovariš Šerona: Višje šolske oblasti naj določijo na posamezne razrede le 40 otrok.

5.) Tovariš Marinič: Vse šolstvo naj se popolnoma podpravi.

6.) Tovariš Gorup: Uradni list za vse šole naj naroči okrajni šolski svet.

Prihodnje zborovanje se vrši v četrtek, dne 6. februarja.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje 6. februarja ob 10. uri predpoldne v okoliški šoli v Ptujju s sledečim dnevnim redom: 1. Zapisnik zadnjega zborovanja. 2. Dopisi. 3. Iz spominov jugoslovanskega legionarja, pripoveduje tovariš Rozband. 4. Predlogi. — Po dnevnem redu je volitev učiteljskega zastopnika v okrajni šolski svet. V smislu zakonske določbe volijo zastopnika vsi stalno namoščeni učitelji in učiteljice. — Vabim učiteljstvo, da se udeležijo volitev polnoštevno. — Pred zborovanjem je od 9. do 10. ure pevski zbor za moški zbor. Odbor pričakuje, da se zborovanja udeležijo vse zavedno učiteljstvo. — Jos. Gorup, t. č. predsednik.

Kronika.

Službeni naziv naše države. Svetozar Pribečević, minister notranjih del, je izdal naredbo, da se ima v bodoče rabiti kot oficijalni naziv naše države edino kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev. Vsi akti, v katerih bi se država imenovala drugače, se bodo smatrali za neveljavne.

Po taboru »Svete vojske«. Odbor »Svete vojske« objavlja: Izredno vesel pojav je bil, da so bili na nedeljskem taboru »Svete vojske« zastopniki vsi slovi in vse stranke ter je vse prešinjala ena vzvišena misel, da je z združenimi močmi treba narod moralno dvigniti. Srbski častnik in kapucin, socialistični poverjenik in duhovnik, zastopniki Orla in Sokola, mestna dama in kmetsko dekle — ta pestra slika nam nudi veselo poročilo, da moralni čut v našem narodu ni zamrl. Odločne izjave zastopnikov raznih korporacij: Sokolov in Orlov, učiteljstva obeh strank, društva zdravnikov in profesorjev, dijaštva srednješolskega in visokošolskega, da se hočejo z vsemi silami boriti zoper strast pijančevanja, so bile dragocene. Zastopniki naših oblasti niso bili posebe vabljani; da so vkljub temu iz lastnega nagiba prišli na shod in zagotavljali svojo pomoč v našem boju, je temu več vredno. In da je vsa pošteno misleča javnost naše stremeljenje spremljala s takimi simpatijami, to nam daje upanje, da se bo pričela nova doba v boju proti alkoholizmu. — Sveta vojska čuti potrebo, da izreče javno zahvalo gubernikom in udeležnikom ter vsem, ki so k uspehu tabora pripomogli; posebe se našim listom, ki so nam mnogo udeležnikov privabili. Saj je pa tudi potrebno pri tem delu sodelovanje vseh dobromiselnih! Zakaj povoden je tako silna, da če se zajezi na eni strani, hoče udariti čez jez na drugi. Zato moramo graditi vsi na vseh koncih obenem. Zato se s samim nedeljskim shodom ne smemo zadovoljiti, da ne bo vse skupaj le velik slamnat ogenj! In zato želi Sveta vojska zdaj stopiti v ožji stik z vsemi faktorji, ki so poklicani ali pa pripravljani, na tem polju narodne kulture sodelovati. O obliki sodelovanja se pogovorimo. »Svete vojske« je vse enako: ali se ji hočejo pridružiti vsi bojovníki brez razlike, ali pa si hoče vsaka stranka tvoriti svojo protialkoholno, oziroma etično organizacijo, da korakamo ločeno, a udarimo skupno. Vsi slovenski sobojvníki pa hočemo v isto plemenito svrhu stopiti v stik s Hrvati in Srbi. Že pretekli torek sta dva zastopnika naše »Svete vojske« imela dogovor s poklicanimi krogi v Zagrebu. O prvi priliki pa se bodo ti dogovori nadaljevali v Beogradu, da ves naš jugoslovanski narod dvignemo

moralno. — Opozorjena bodi vsa slovenska javnost, ki je pokazala zanimanje za naše ideale, tudi na naše strokovno glasilo »Zlato dobo«. List te vrste za naše razmere nima sicer tako malo naročnikov — 2700 — a vendar mnogo premalo, da bi mogle njegove ideje prodreti med širše plasti ljudstva. To pa je ravno nujno potrebno, ako hočemo, da naše osrečujoče ideje med narodom prodrejo. Zato so strokovnjaki vseh vrst in strank, zdravniki, vzgojitelji in drugi vladno vabljani, da bi hoteli pri listu sodelovati, da naredimo iz njega dostojno revijo za gojitev etične kulture slovenskega naroda. Vsi drugi pa naj z obilnejšim naročanjem podpirajo to stremeljenje! Posebno naj bi ne bilo nobene šole in nobenega društva kakršne-koli barve brez tega lista. Cena letno 5 K. Naslov: Upravništvo »Zlate Dobe«, Dobrodelna pisarna v Ljubljani. — Poročilo o Taboru — kakor je neki list izrazil željo — izide kajpada tiskano. Prijatelji našega svetega boja pa naj skrbijo, da se bo med narodom res razširilo. — Bodimo prepričani, da ko enkrat premagamo vnanje sovražnike domovine, nimamo nujnejšega pa tudi ne plemenitejšega dela, kakor dvigniti naš narod moralno, gojiti kulturo srca med ljubljenimi rojaki.

Krvave demanstracije v Mariboru. Dne 27. t. m. so se vršile v Mariboru velike demanstracije Nemcev in nemčurjev. Nastopiti je moralo vojaštvo, ki je rabilo orožje. Zal, da se je teh demanstracij udeležila tudi šolska mladina. Ravnatelj realke Bittner je že ob 11. uri dal učencem prosto z izgovorom, da ne more vzdržati reda v šoli. Realčani so najhujše kričali v demanstracijskem izpovedu. Tudi vodje drugih mestnih šol so indirektno poslali mladino demonstrirati. Nadučitelj ljudske šole v Magdalenskem predmestju je celo naročil šolski mladini, naj se zbere ob 2. uri pri mostu, da gre reševati nemstvo mesta Maribora. Ali ni to brezmejna brezvestnost, da učitelji hujskajo celo šolsko mladino zoper Slovence in jo tako izpostavljajo smrtni nevarnosti? — Poverjenik za uk in bogočastje dr. Verstovšek je takoj, ko so mu sporočili o postopanju ravnateljev nemških šol, ukazal, da se zapro nemška gimnazija, realka in učiteljske. Značilno je, da so ravnatelji teh šol, ko so bili klicani na glavarsstvo, s smehljajočim obrazom priznali, da so dali učencem ob 11. uri prosto z naménom, da se udeležijo demanstracij.

Vojna posojila. V nedeljo je bilo v hrvatski Veliki Gorici zborovanje, kjer je govoril dr. Pavelić, podpredsednik N. V., o vojnih posojilih, rekoč: »Za one vrste vsote, ki so bile ljudstvu s silo iztrgane, kakor so javni skladi, nadalje vsote, ki so jih podpisali na višji pritisk uradniki in vojaki, denar mladoletnih itd. bo morala država skrbeti za povračilo in kritje. Plačila pa ne morejo zahtevati bogataši, ki so podpisali vojno posojilo, da bi še nadalje mogli delati dobre kupčije ali pa celo iz namena, da bi vojno podaljšali.«

Protest proti okupaciji. Iz Splita poroča dalmatinski dop. urad: Jugoslovanska akademska mladina v zasedenem ozemlju je z ozirom na odločevanje glede naše usode na mirovni konferenci pričela z živahno agitacijo, da se dne 2. februarja t. l. v vseh naših mestih širom vse Jugoslavije vrše protestna zborovanja proti italijanskemu imperializmu in pohlepni Italijanov po Jadranu. Akademska mladina naproša vsa javna zastopstva, da se kar najkrepkeje odzovejo temu vabilu. Ta protestna zborovanja naj bodo odmev naše žive narodne zavesti, obenem zapri-sega, da ne bomo zapustili ne prostovoljno in tudi ne v sili niti ene pedla naše zemlje in niti ene duše po Italijanih podjarmljenih bratov. Naj bo sveta naša prisega, da se ne bomo nikdar odrekli svojim pravicam do samoodločbe naroda po Wilsonovih načelih. V tem smislu je izdala akademska mladina proglas na ves narod.

Kulturna borba med muslimani. Iz Sarajeva poročajo: Med muslimani se je pojavila močna struja, ki zahteva, naj se muslimanskim ženam dovolj hoditi razkritega obraza brez predpisanega pajčelana. Na čelu te struje je Sulejmanpašić, ki je v tem vprašanju izdal posebno brošuro. Proti njemu so se dvignili vsi konservativni sloji. Napoveduje se med muslimani ostra kulturna borba.

Samouprava o Slovencih. Iz Belgrada nam pišejo: »Samouprava« objavlja to-le karakteristiko: Slovenec je blage in mirne nrave, krotak ko jagnje, marljiv kakor čebela, vztrajen v delu, pošten in iskren, odkritosrčen, nagnjen k idealiziranju in mysticizmu. Slovenec je poln humorja, ljubi družbo, a jo izbira in je skozinskoz moralen. Pesem je Slovencu priljubljena spremljevalka v življenju. Slovenci so pobožen narod, toda fanatiki niso. Svoje duhovništvo Slovenci jako cenijo in spoštujejo, ker je bilo vsekdar na-

rodno in ker je z narodom delilo žalost in radost. Ljubezen do prirode je značilna lastnost Slovencev. Pesmi jo obožavajo in poveljujejo.

Novi koledar je stopil z dnem 27. t. m. v vsej kraljevini SHS v veljavo. Pravoslavni del našega naroda je v ponedeljek še štel 14. januarja, v noči na torek pa je preskočil 14 dni, in v torek so pisali tudi Srbi 28. januarja. V bodoče torej med nami ne bo glede koledarja nobene razlike več.

Rektor belgrajskega vseučilišča. Za novega rektorja belgrajskega vseučilišča je potrjen prof. dr. Bogdan Gavrilović.

Italijani v Istri. V Premanturi v Istri so Italijani zaprli hrvatsko šolo in jo izpremenili v italijansko. Zapretili so z visokimi kaznimi onim staršem, ki ne bi hoteli svojih otrok pošiljati v novo poitalijančeno šolo.

Nemško vseučilišče v Pragi. »Česke Slovo« piše: Po prevratu je prišlo okolo 500 jugoslovanskih visokošolcev v Prago na visoke šole. Ker niso mogli dobiti stanovanj, so jih nastanili v Klementinu in v nemških šolah. Pa tudi ta stanovanja ne zadostujejo več. Sedaj je bilo prebivalstvo pozvano, naj jugoslovanskim dijakom proti plačilu dá zasebna stanovanja na razpolago. Zaradi neprestanega prihajanja dijakov so se razmere jako poslabšale, ker so majhne dvorane češkega vseučilišča že prenapolnjene. Zato je jako umestno vprašanje preselitve. Zanimivo bi tudi bilo vedeti, koliko slušateljev je na nemškem vseučilišču in na nemški tehnik, ki imajo tako velike dvorane na razpolago. Istočasno je važno tudi vprašanje, ali so se nemški profesorji in slušatelji že zaobljubili čeho-slovaški republikli. To se ni zgodilo. Dobro vemo, da bi nemški profesorji in dijaki radi zapustili Prago. To bi nam bilo sedaj jako prijetno.

Ameriška šolska reforma. Iz Novega Jorka poročajo: Modroslovna fakulteta kolumbijskega vseučilišča je sklenila opustiti zastarele sprejemne izpite. Uvedla bo psihološke izpite, na podlagi katerih se bo ugotavljala inteligenca dijakova in ne njegovo znanje.

Iz Jugoslavije.

Ljubljanskemu učiteljstvu. Dne 17. februarja se začne za ljubljansko učiteljstvo tečaj za priučitev srbohrvatskega jezika, ki bodo trajali do konca šolskega leta. Obisk teh tečajev je za vse ljubljansko ljudskošolsko učiteljstvo obvezen. Poučevalo se bo v treh skupinah. K I. skupini pripadajo: II. in IV. deška, I. dekliška, salezijanska in barjanska šola. Poučuje dr. Fr. H e š i č. Lokal: Šolsko poslopje I. mestne dekliške šole pri Sv. Jakobu. Čas: ob torkih, četrkih in sobotah od 6. do 7. zvečer. V II. skupino spadajo III. in V. deška šola, III. dekliška in zasebna nemška dekliška šola. Poučuje prof. P. L o k o v š e k. Lokal: I. državna gimnazija. Čas: ponedeljek, sredi in petek od pol 6. do pol 7. zvečer. — K III. skupini spadajo I. deška, šišenska deška in dekliška šola, gluho-nemnica in zasebna nemška deška šola. Poučuje prof. I v. M a z o v e c. Lokal: šolsko poslopje državnega učiteljskega. Čas: ponedeljek, četrtek in sobota od 5. do 6. zvečer. — Za letos se uvede: Bukvar za srpske osnovne šole od Stevanovića in Mirka Divkovića čitanka za I. gimn. razred z akcentovanimi berili; po možnosti se bodo čitale tudi Junačke narodne pesmi hrvatsko-srpske, izdanje Matice Slovenske l. 1913. — Pouk bo brezplačen. — S posebnim ozirom na učiteljstvo priredi Ljudsko izobraževalno društvo »Akademija« začetkom februarja **matematični kurz**. Predava prof. Fran Jeran: a) Osnovni pojmi matematike; b) Praktično zemljemerstvo. Čas: ponedeljek in četrtek od 6. do pol 8. zvečer. Lokal: realčno poslopje. Vstopnina 10 kron. Vpisovanje do 1. februarja v Simon Gregorčičevi knjižnici od 11. do 1. ure.

Šolske in osebnosti. Višji šolski svet SHS v Ljubljani je izpremenil začasno nemško štirirazrednico v Rogatcu v slovensko trirazrednico, nemško trirazrednico v Rogaški Slatini in v slovensko štirirazrednico ter odstavil od službe nadučitelja Leitgeba, učitelja Avgusta Salamuna, učiteljico Marijo Vodopituzovo, učiteljico Marto Standeggerjevo in začasno učiteljico Ano Šteringovo. Premestil je začasno šolskega voditelja Karla Wretzla iz Rogatca k Sv. Florjanu pri Rogatcu, nadučitelja Josipa Čenčiča in učiteljico Josipino Čenčičevo od Sv. Roka ob Sotli in začasnega učitelja Antona Stefanciosio od Sv. Duha (Stara gora) v Rogatec; dalje kot nadučitelja v Rogaško Slatino Ivana Gliniška, kot učiteljico pa Ljudmilo Gliniškovo, oba od Sv. Jurja pod Rogaško goro, in učiteljico Marto Sekirnikovo od Sv. Florjana. — Višji šolski

svet SHS v Ljubljani je nastavljal Ivana Pušenjaka za nadučitelja v Mozirju, Ivana Koropca za nadučitelja v Velenju, Luko Starca za stalnega učitelja in šolskega voditelja v Gornji Rečici, Vincencija Požarja za stalnega učitelja v Vojniku, Ivano Ru-novčevco za stalno učiteljico v Kapelah pri Brežicah, Ano Jurkovo za stalno učiteljico v Slivnici pri Mariboru in Jospino Abtikovo za stalno učiteljico pri Sv. Jurju ob Taboru. — Višji šolski svet v Ljubljani je premestil službenim potom z dekluške petrazrednice v Hrastniku stalno učiteljico Leticijo Kobalovo na petrazrednico k Sv. Petru pod Svetimi gorami, stalno učiteljico Ano Pfeiferjevo pa na petrazrednico v Pišecah. — Višji šolski svet SHS je odslovil iz javne šolske službe v državi SHS naslednje učitelje, učiteljice, strokovne učitelje itd.: Albino Planckensteinovo v Djekšah, Ludvika Skalka v Grebinju, Gottfrieda Wimmerja v Sem Lipsu, Ano Urchovo v Tinjah, Berto Possnikovo v Tinjah, Henrika Kuryja v Trusnjah, Josipa Struggerja v Velikovcu, Janca Mertutscha v Velikovcu, Frica Matitscha v Velikovcu, Alojzija Eberleta v Velikovcu, Lea Steinerja v Velikovcu, Lucijo Zychovo v Velikovcu, Eiso Prescherjevo v Velikovcu, Marto Oschurovo v Velikovcu, Drago Petritsch-Schmidtovo v Velikovcu, Stefanijo Hoderjevo v Velikovcu, Matildo Schwarzovo v Velikovcu, Ano Stuckovo v Zelezni Kapli in Lovra Wrohlicna v Slov. Smihelu. — Višji šolski svet SHS v Ljubljani je premestil službenim potom nadučitelja Teodorja Mahorčiča iz vojnika nazaj v St. Vid pri Planini.

Dr. Mihael Opeka, višji soiski nadzornik, je dobil dvamesečni dopust.

Pouk na gremijalni trgovski šoli v Ljubljani se začne zopet v nedeljo, dne 2. februarja, ob 8. zjutraj, v poslopju I. m. deske ljudske šole v Komenskega ulici (na Ledini). Poučevalo se bo ob nedeljah in četrkih.

Umrl je v Ljubljani dne 26. t. m. tovariš Henrik W i s i a k, nadučitelj v p., po dolgi, mukopolni bolezni. Bodi mu blag spomin!

Umrl je v Ljubljani magistratni oficijal Ivan T o m a ž i č. Pokojnik je bil rojen 1861. v Ljubljani, kjer je tudi dovršil ljubljansko učiteljske. Kot učitelj je služboval v lhanu, Nvlnjah, Zalogu in Ambrusu. Povsod je bil priljubljen kot vrt učitelj, pevec in vnet lovec. Kot pevec je bil sotrudnik in pevovodja kamniške »Lire«. Zaradi takratnih neprijetnih učiteljskih razmer je zapustil učiteljski stan ter vstopil v službo pri mestnem magistratu ljubljanskem, kjer je služboval 20 let. — Kot uradnik je bil vreden in pri strankah zaradi svoje ustrežljivosti priljubljen, a tudi njegovi tovariši so ga kot družabnika imeli radi in ga spoštovali.

Umrla je v Idriji gospa Franja Mačk o v š k o v a, soproga vpkoojenega šol. sluge Andreja Mačk o v š k a, mati kolegijne Franje Mačk o v š k o v e, učiteljice v Idriji, in inženirja Janka Mačk o v š k a, ki biva sedaj v Parizu, pridelen kot veščak naši mirovni delegaciji. Blaga slovenska žena, ki je bila splošno priljubljena in spoštovana, je svojo rodovino v zglednem soglasju s svojim soprogom vzgojila v odločno narodnem duhu. Vsak pritisk idrijske nemške in nemškutarske rudniške gospode je ostal na to čislno slovensko rodovino brez vsakega vpliva. — Bodi pokojnici trajen spomin! Rodovini naše sožalje!

Ob severni meji položaj slovenskega učiteljstva ni preveč prijeten. Nahajamo se v občini, ki nima enega zavednega Slovence. Prebivalstvo je še popolnoma nezavedno; saj je bilo vzgojeno v čisto tujem duhu. Tako se ti zgodi, da tvojim treznim besedam o novi državi SHS ne verjame, pač na poslušava zvesto kričočega zagrizenega nemškutarskega širokoustneža. Učiteljev položaj postaja tem težavnejši, ker je zaradi borne aprovizacije (30 do 50 kg moke na teden) od teh ali njihovih pripadnikov glede prehrane odvisen. Kaj naj stori, ko sliši razne hujskajoče zbadljivke na novo državo ali celo psovko »Windische Package« i. dr.? Naj tvega težko dobljiv živež in nastopi kot tožnik in priča obenem? Drugod, posebno v krajih z zavednim prebivalstvom tega niti ne verjamejo, tem manj, ker se zna tak zagrizenec na zunaj potuhiniti in hliniti; a doma hujška, zabavlja zoper državo ter podpira celo vojaške obvezanec pri odtegovanju in skrivanju. Saj dobro ve, da gladni učitelj ne more in ne smestoriti ničesar.

Premeščenje iz službenih ozirnov — občutljiva kazen. Z zvezanimi rokami sem opravljal svojo službo v L. celih 21 let. Za opis teh doživljajev mi manjka časa; bili so pa bridki dovolj; ves čas ljuta gonja. Omejiti se hočem na vojni čas. — Delali so po občeznanem avstrijskem si-